

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาการสรุปความ Organizing Active Learning Activities in the Summarization

ทรงภพ ขุนมธุรส (Songphop Khunmathurot)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Faculty of Education, Naresuan University

Received: June 04, 2020, Revised: September 03, 2020, Accepted: November 09, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการนำกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก มาใช้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาการสรุปความ ของนิสิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 38 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ นำกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ นิสิตเกิดความกระตือรือร้นและเกิดความสุขสนุกสนานในการเรียนการสอน และเพื่อสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาการสรุปความ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 38 คน นิสิตมีความพึงพอใจโดยรวมในการเรียนการสอนจากระบบงานทะเบียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และนิสิตมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาการสรุปความ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 สะท้อนให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ช่วยให้ นิสิตได้เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้และสามารถ บูรณาการองค์ความรู้กับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย นำเสนอผลงาน ได้อย่างสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรม, การเรียนรู้เชิงรุก, การสรุปความ

Abstract

This research was aimed at the efficient implementation of active learning activities, with a view to manage the summarization course learning activities of students in the Thai language program, Faculty of Education, Naresuan University, with the objective to use active learning activities to manage learning. The study consisted of 38 students as the sample. The study sought the management where the students would be enthusiastic and engaged in teaching and learning and the study also tried to inquire about the students' satisfaction with the active learning process in the course. The result of the research showed that Thai language students of the Faculty of Education, consisted of 38 students, who were satisfied overall with the teaching and learning from the registration system, securing an average of 4.67. The students were satisfied with the active learning in the course with an average of 4.82, which reflected that the use of active learning was helping students to become interested in learning and were fostering the integration of knowledge from their assigned activities. Creative presentation was found to be consistent and an integral part of learning management in the 21st century.

Key words: Activities Organizing, Active learning, Summarization

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการสรุปความที่ผ่านมา ผู้วิจัยมักจะเน้นให้นิสิตอ่านและฟังสารหลายหลายประเภทต่าง ๆ อาทิ บทความ ข่าว สารคดี เรื่องสั้น รายงานการประชุม เป็นต้น แล้วให้นิสิตเขียนสรุปความส่งเพียงอย่างเดียว ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเช่นนี้ ทำให้นิสิตเกิดความเบื่อหน่าย ไม่กระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรม ผู้วิจัยจึงนำการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อันหมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาและอย่างตื่นตัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555, น.10) ซึ่งลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ 1) ช่วยพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ 2) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในรูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน 3) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ สู่ทักษะการคิดวิเคราะห์ และประเมินค่า 4) ผู้เรียนได้เรียนรู้ความมีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 5) ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง (พลอยไพลิน นิลกรณ์, 2563, น.4) ผู้วิจัยจึงสนใจนำกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมาทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับนิสิตในรายวิชาการสรุปความ ของนิสิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 เพื่อเป็นการฝึกทักษะการสรุปความและเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ทั้ง 5 ทักษะ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด อันเป็นคุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาตรี ที่จะต้องมีความสามารถในการใช้ทักษะเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อนำกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการจัดเรียนรู้ในรายวิชาการสรุปความ
2. เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาการสรุปความ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการนำแนวคิด “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก” (Active Learning) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและสนุก เกิดความคิดสร้างสรรค์ และช่วยกันทำงานเป็นทีมและเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Design) รูปแบบกลุ่มทดลองเดียว (One-Shot Case Study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นิสิตสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 74 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 38 คน ที่ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาการสรุปความ

สถิติที่ใช้ในการทำวิจัย ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ปกรณ์ ประจันบาน, 2552, น. 214)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
2. แบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่ต่อการเรียนการสอนรายวิชาการสรุปความ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาการสรุปความ

กระบวนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ทั้งหมด 7 แผน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 1 ชุด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

แผนการเรียนรู้เชิงรุกรายวิชาการสรุปความ

โดยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาการสรุปความ จำนวน 7 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง ใช้เวลาทั้งหมด 28 ชั่วโมง (2 ชั่วโมง/สัปดาห์) รวมเป็นระยะเวลา 14 สัปดาห์ สรุปได้ดังนี้

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 อ่าน ฟังและดูข่าว แล้วเขียนสรุปความแบบ Cornell Note
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 อ่านบทความแล้วเขียนสรุปความแบบ Cornell Note
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 อ่านเรื่องสั้นแล้วเขียนสรุปความแบบ Cornell Note
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 อ่าน ฟังและดูสารคดีแล้วเขียนสรุปความในรูปแบบการเขียนโฆษณา
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 อ่าน ฟังและดูบทสัมภาษณ์ของบุคคลที่มีชื่อเสียงแล้วออกมาพูดสรุป
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 อ่าน ฟังและดูคลิปวิดีโอการประชุมในยูทูป YouTube แล้วเขียนสรุป
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 แสดงบทบาทสมมติจำลองการประชุม แล้วให้เพื่อนเขียนสรุป

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ทราบวิธีการสรุปความสารประเภทต่าง ๆ ทั้งจากการอ่านและการฟัง
2. เพื่อพัฒนาทักษะการรับสารให้สามารถจับใจความสำคัญของสารที่ได้อ่านหรือฟัง แล้วนำมาสรุป เรียบเรียง ตลอดจนนำเสนอสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อบูรณาการการเรียนการสอนกับความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะการสรุปประเด็นความรู้ต่าง ๆ แล้วนำมาเรียบเรียงและออกแบบการเขียนสรุปความเป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รายละเอียดการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1. ให้นิสิตแบ่งกลุ่มออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน จำนวน 4 กลุ่ม และกลุ่มละ 7 คน จำนวน 2 กลุ่ม
2. ให้นิสิตแต่ละกลุ่มอ่าน ฟังและดูข่าว แล้วเขียนสรุปความแบบ Cornell Note (ประเภทงานเดี่ยว)
3. ให้นิสิตแต่ละกลุ่มอ่านบทความ แล้วเขียนสรุปความแบบ Cornell Note (ประเภทงานเดี่ยว)
4. ให้นิสิตแต่ละกลุ่มอ่านเรื่องสั้นแล้วเขียนสรุปความแบบ Cornell Note (ประเภทงานเดี่ยว)

5. ให้นิสิตแต่ละกลุ่มอ่าน ฟังและดูสารคดีที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในประเทศไทย แล้วเขียนสรุปความในรูปแบบการเขียนโฆษณา (ประเภทงานกลุ่ม)

6. ให้นิสิตแต่ละกลุ่มอ่าน ฟังและดูบทสัมภาษณ์ของบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นแบบอย่างที่ดี แล้วออกมาพูดสรุปชีวประวัติของบุคคลสำคัญหน้าชั้นเรียน (ประเภทงานกลุ่ม)

7. ให้นิสิตแต่ละกลุ่มอ่านรายงานการประชุม ฟังและดูคลิปวิดีโอการประชุมในยูทูป YouTube แล้วเขียนสรุปรายงานการประชุม (ประเภทงานกลุ่ม)

8. ให้นิสิตแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติจำลองการประชุม แล้วให้เพื่อนเขียนสรุปรายงานการประชุม (ประเภทงานกลุ่ม)

9. ผู้สอนจะให้คะแนนจากความถูกต้องของการสรุปความสารและกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม และให้คะแนนจากการมีส่วนร่วมและความคิดสร้างสรรค์ของนิสิต

การประเมินผลการเรียนรู้

1. ด้านความรู้ ได้แก่ ความถูกต้องของเนื้อหาการสรุปความจากสารที่กำหนด
2. ด้านทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม
3. ด้านคุณลักษณะ ได้แก่ ความสนใจ ความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ

ผลการวิจัย

จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ข้างต้น ผู้วิจัยสังเกตถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนพบว่า ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมในห้องเรียนมากกว่าการเรียนรู้แบบสั่งงานให้ไปอ่านแล้วเขียนสรุปความเป็นบ้าน อีกทั้งยังเกิดความสุขสนุกสนาน การแข่งขันกับเวลา การบูรณาการกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในการออกแบบและเขียนโฆษณา การแสดงบทบาทสมมติ ดังภาพตัวอย่างในการจัดกิจกรรมต่อไปนี้

1. กิจกรรมการสรุปความในรูปแบบการเขียนโฆษณา

ผู้สอนให้นิสิตอ่านสารคดีที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ๆ ในประเทศไทย อาทิ วัด พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ เป็นต้น แล้วให้เขียนสรุปความแบบ Cornell Note หลังจากนั้นให้นิสิตช่วยกันนำข้อความที่สรุปได้มาเขียนเป็นงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ การเขียนโฆษณา โดยที่ผู้สอนได้สอดแทรกหลักการเขียนโฆษณาให้นิสิตก่อน เพื่อให้นิสิตทราบว่าโฆษณามีองค์ประกอบอะไรบ้าง หลังจากนั้นจึงให้นิสิตช่วยกันใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์ในการคิดคำขวัญโฆษณา (Slogan) และเนื้อหาของโฆษณาจะต้องมีรายละเอียดของเนื้อความที่นิสิตสรุปความด้วย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 นิสิตสรุปความจากการอ่านสารคดีแล้วนำมาเขียนโฆษณา

จากกิจกรรมที่ 1 หลังจากการจัดกิจกรรมในรูปแบบการเขียนโฆษณา ผู้วิจัยสังเกตเห็นถึงความกระตือรือร้น และช่วยกันทำงานของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยหลังจากที่ทุกคนได้อ่านสารคดีที่ผู้วิจัยเตรียมมาให้แล้วก็ช่วยกันสรุปความจากสารคดี หลังจากนั้นได้ช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบการเขียนโฆษณาให้ครบตามองค์ประกอบของโฆษณา ซึ่งในการเขียนโฆษณานั้นจะต้องรวมสาระสำคัญที่นิสิตได้สรุปมาจากการอ่านสารคดี เมื่อวางองค์ประกอบของโฆษณาเรียบร้อยแล้ว นิสิตในกลุ่มจะช่วยกันวาดภาพและระบายสีอย่างสร้างสรรค์และสนุกสนาน เพื่อให้เสร็จทันเวลาที่กำหนดไว้

2. กิจกรรมการสรุปความจากการแสดงบทบาทสมมุติในการจำลองการประชุม

หลังจากที่ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนรายงานการประชุม รูปแบบของรายงานการประชุม และการสรุปใจความสำคัญเพื่อการจดรายงานการประชุมแล้วจึงให้นิสิตแสดงบทบาทสมมุติจำลองการประชุม โดยนิสิตช่วยกันระดมความคิดว่าประชุมเกี่ยวกับเรื่องอะไร หน่วยงานใด และมีตำแหน่งหน้าที่อะไรบ้าง และจะต้องมีการประชุมตามวาระการประชุม 5 วาระ ในขณะที่เพื่อนกำลังแสดงบทบาทสมมุติ เพื่อนในท้องจะต้องตั้งใจฟัง เขียนสรุปรายงานการประชุม หลังจากนั้นจึงจัดพิมพ์ให้ถูกต้องตามรูปแบบการเขียนรายงานการประชุมด้วย ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 นิสิตแสดงบทบาทสมมุติจำลองการประชุม

จากกิจกรรมที่ 2 หลังจากการจัดกิจกรรมสรุปความจากการแสดงบทบาทสมมุติในการจำลองการประชุม ผู้วิจัยสังเกตเห็นถึงความตั้งใจในการเตรียมตัวและเตรียมบทพูดเพื่อใช้สนทนาในระหว่างการประชุมเพื่อให้กระบวนการประชุม นิสิตมีความตื่นตัวและสนุกสนานกับกิจกรรม เมื่อมีข้อผิดพลาดเนื่องจากสมาชิกบางคนจำบทพูดไม่ได้ สมาชิกในกลุ่มได้ช่วยกันแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี ส่วนกลุ่มอื่นๆ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า มีความตั้งใจชมและฟังกลุ่มที่กำลังแสดงบทบาทสมมุติและจดสรุปรายงานการประชุมตามวาระต่างๆ ด้วยความสนใจเป็นอย่างดี

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนตามเนื้อหารายวิชา และหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ผ่านมา ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านิสิตมีความกระตือรือร้น มีความสุข และสนุกกับการทำกิจกรรมข้างต้นเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกในรายวิชาการสรุปความ สามารถแสดงผลการประเมินความพึงพอใจได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจโดยรวมรายวิชาการสรุปความจากระบบงานทะเบียนมหาวิทยาลัย

นเรศวร (2563) reg.nu.ac.th ในรายวิชาการสรุปความ ของนิสิตสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คำถาม	Mean	S.D.
1. ความเหมาะสมของบุคลิกภาพโดยรวมของอาจารย์ผู้สอน (เช่น การแต่งกาย อารมณ์ คำพูด การแสดงออก)	4.84	0.37
2. อาจารย์เข้าสอน-เลิกสอนตรงเวลา และใช้เวลาในการสอนอย่างเหมาะสม	4.66	0.48
3. อาจารย์อธิบายเนื้อหาได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.68	0.53
4. อาจารย์มีแนวทางและวิธีการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสนใจการเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.61	0.60
5. อาจารย์ใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมกับการสอน	4.63	0.49
6. อาจารย์วัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ครอบคลุมเนื้อหาในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบตามที่ชี้แจงไว้ในประมวลรายวิชา	4.61	0.55
7. อาจารย์ตอบคำถามได้ชัดเจน และให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์	4.66	0.48
รวม	4.67	0.50

จากตารางที่ 1 สะท้อนให้เห็นว่านิสิตมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในรายวิชาการสรุปความ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความเหมาะสมของบุคลิกภาพโดยรวมของอาจารย์ผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านการเข้าสอน-เลิกสอนตรงเวลา และใช้เวลาในการสอนอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านการอธิบายเนื้อหาได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ด้านการให้แนวทางและวิธีการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสนใจการเรียนอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 อยู่ในระดับมากที่สุด 5) ด้านการใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมกับการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 อยู่ใน

ระดับมากที่สุด 6) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ครอบคลุมเนื้อหาในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบตามที่ชี้แจงไว้ในประมวลรายวิชา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 อยู่ในระดับมากที่สุด และ 7) ด้านการตอบคำถามได้ชัดเจน และให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงผลประเมินความพึงพอใจโดยรวมของนิสิตในรายวิชาการสรุปความในระบบงานทะเบียนของมหาวิทยาลัยนเรศวร (2563)

ภาคการศึกษาที่	รหัสวิชา	รายวิชา	ประเภท	Mean	S.D.	จำนวนนิสิตที่ลงทะเบียน	จำนวนนิสิตที่กรอกแบบประเมิน
2/2562	208114	การสรุปความ	เน้นการบรรยายและปฏิบัติ	4.67	0.50	38	38

จากตารางที่ 2 สะท้อนให้เห็นว่านิสิตมีความพึงพอใจโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่านิสิตที่เรียนรายวิชาการสรุปความ จำนวน 38 คน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในครั้งนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาการสรุปความ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

คำถาม	Mean	S.D.
1. กระบวนการเรียนการสอน	4.66	0.50
2. กิจกรรมการจัดเรียนรู้เชิงรุก	4.62	0.53
3. คุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	4.72	0.52
4. ความพึงพอใจต่อภาพรวมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	4.82	0.43

จากตารางที่ 3 สะท้อนให้เห็นว่านิสิตมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาการสรุปความ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านกระบวนการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านกิจกรรมการจัดเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด 3) คุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 อยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ความพึงพอใจต่อภาพรวมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 อยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลการสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนรายวิชาการสรุปความของมหาวิทยาลัยในระบบ reg.nu.ac.th และผลการสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก มีความสอดคล้องกัน โดยนิสิตมีความพึงพอใจต่ออาจารย์ผู้สอน การเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมากที่สุด

การอภิปรายผล

ผลการนำกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการจัดเรียนรู้ในรายวิชาการสรุปความนั้น ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า นิสิตมีความกระตือรือร้น มีความสุข สนุกกับการทำกิจกรรม และตั้งใจเรียนมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกช่วยลดความน่าเบื่อได้และท้าทายผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัวและอยากที่จะต้องแสดงออกทางความคิดและพฤติกรรมมากขึ้น ดังที่ Stanford Teaching Commons ที่กล่าวว่า กิจกรรม Active Learning เป็นกิจกรรมที่ช่วย 1) ส่งเสริมการมีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำของผู้เรียน ผู้เรียนจะมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงและมีการใช้วิจารณญาณในการคิดสร้างสรรค์และตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรม โดยครูเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการวิเคราะห์สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานหรือในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ 2) สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่มจะนำไปสู่ความสำเร็จในภาพรวม 3) ทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน จูงใจในการเรียนและทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติอย่างกระตือรือร้นในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผู้เรียนจะมีความทุ่มเทเพื่อบรรลุความสำเร็จของงาน และมีความรับผิดชอบ (Stanford Teaching Commons, 2015 อ้างอิงใน วารินทร์พร พันเพ็ญฟู, 2562, น. 138) สอดคล้องกับ Center For Teaching Innovation ที่กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่า 1) ช่วยพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้เรียนให้คิดและทำจนเกิดทักษะ 2) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาของผู้เรียน 3) เป็นการให้ความสำคัญกับความแตกต่างของผู้เรียน 4) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด และพูดในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนและได้ฝึกปฏิบัติจริง 5) สร้างเครือข่ายระหว่างบุคคลรวมถึงสื่ออุปกรณ์ในการเรียนรู้ต่างๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ 6) ช่วยฝึกฝนทักษะสำคัญให้กับผู้เรียน เช่น การร่วมมือร่วมใจในการทำงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น 7) ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการนำเสนอผลงานของตนเอง และ 8) เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในห้องเรียนโดยการสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนกับนักเรียนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Center For Teaching Innovation, 2562 อ้างอิงใน วารินทร์พร พันเพ็ญฟู, 2562, น. 139)

ผลการสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาการสรุปความ จะสังเกตเห็นว่า นิสิตมีความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อภาพรวมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 อยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทั้งหมด 6 กิจกรรม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อสังเกตและพิจารณาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเป็นรายกิจกรรมพบว่า นิสิตพึงพอใจกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติและสรุปรายงานการประชุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมสรุปความจากข่าวและกิจกรรมสรุปความด้วยการเขียนโฆษณา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และกิจกรรมที่นิสิตพึงพอใจน้อยที่สุดจากทั้งหมด 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมสรุปความจากเรื่องสั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเรื่องสั้นเป็นสารประเภทบันเทิงคดีและมีขนาดเนื้อเรื่องที่ต้องอ่านจำนวนหลายหน้ากระดาษ และนิสิตจะต้องทำความเข้าใจและสรุปเรื่องสั้นที่อ่านตามการสรุปความแบบ Cornell Note ดังที่วราวัชร์ มหามนตรี (2562, น. 47-48) ได้กล่าวถึงวิธีการเขียนสรุปความแบบ Cornell Note ว่าเป็นรูปแบบที่ช่วยให้ผู้สรุปสามารถนำใจความสำคัญที่ค้นหาได้มาเขียนเรียบเรียงได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น ประกอบด้วยหัวข้อย่อย

ใจความสำคัญ และเนื้อความ ซึ่งมีข้อดีคือผู้สรุปจะมองเห็นว่าหัวข้อย่อยที่อยู่ในส่วนที่ 1 แสดงเอกภาพและความต่อเนื่องของประเด็นเดียวกันหรือไม่ รวมถึงมองเห็นใจความสำคัญทั้งหมดของบทความที่วางเรียงอยู่ในส่วนที่ 2 ทำให้เขียนเชื่อมโยงเนื้อความที่อยู่ในประเด็นเดียวกันง่ายขึ้น ซึ่งการเขียนสรุปความจากสารประเภทบันเทิงคดีจะค่อนข้างสรุปความได้ยากกว่าสารประเภทสารคดี แต่จากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน ผู้วิจัยพบว่า นิสิตจะชอบทำกิจกรรมที่แสดงความคิดสร้างสรรค์และมีความกล้าแสดงออกมากกว่าการอ่านแล้วเขียนสรุปความในเอกสาร จึงเป็นเหตุผลให้นิสิตมีความพึงพอใจในกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุติมากที่สุด ดังที่ ศศิภา ไชยวงศ์ (2553, น. 24-25) กล่าวถึง ข้อดีของจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุติ (Role Playing) ว่า ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น สามารถปรับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในกลุ่มและได้ฝึกการใช้ปฏิภาณไหวพริบเพื่อการตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สร้างความสามัคคีและการทำงานร่วมกัน ฝึกการกล้าแสดงออกและนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ในชีวิตได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับ ทิศนา แหมมณี (2557, น. 358) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่วิธีหนึ่งที่คุณสอนสามารถใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้เรียนจะสวมบทบาทในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความจริงและแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการเผชิญหน้า การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างมาก และสามารถเรียนรู้ได้อย่างสนุกสนาน ทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทกานต์ ไพรศรี, สรพล จิระสวัสดิ์ และสุขุม เฉลยทรัพย์ (2561) เรื่องการใช้บทบาทสมมุติในการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า การสอนโดยใช้บทบาทสมมุติช่วยพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้บทบาทสมมุติเป็นไปในเชิงบวก ดังนั้นการแสดงบทบาทสมมุติจึงเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพราะเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย วางแผนเกี่ยวกับเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหา และครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถการแสดงออก และความคิดของผู้เรียน (ณชนัน แก้วชัยเจริญกิจ, 2550, น.4 อ้างอิงใน สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี, 2560, น.33) สอดคล้องกับ วารินทร์พร พันเพ็ญฟู (2562, น.141) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ Active Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมุติถือเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้แบ่งกลุ่มและกำหนดสถานการณ์ให้ และให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็น หาข้อมูลในสถานการณ์ที่ได้และออกมาแสดงท่าทาง ใช้บทสนทนา รวมถึงเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นความรู้สึกต่อสถานการณ์นั้น ๆ จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับความคิดเห็นของนิสิตสาขาวิชาภาษาไทยที่ได้สะท้อนความคิดเห็นไว้ในระบบงานทะเบียนของมหาวิทยาลัยนเรศวร (2563) ว่า “อาจารย์มีวิธีการสอนที่หลากหลายให้นิสิตมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ให้อำนาจการทำงานเป็นทีม และวิธีทำงานที่ถูกต้อง มีการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมอยู่

เสมอ และเป็นกันเองกับนิสิตมาก ๆ ทำให้นิสิตเรียนอย่างสนุกและไม่เครียดจนเกินไป และมีงานกลุ่มที่ให้มีการแสดงบทบาทสมมุติ ทำให้การเรียนมีสีสันและได้ลงมือทำอย่างสนุกสนาน” เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการสังเกตและประเมินพฤติกรรมกลุ่มของผู้เรียน เพื่อให้เห็นความร่วมมือกันในการทำงาน การระดมความคิด การช่วยเหลือกัน และควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประเมินการทำงานของเพื่อนในกลุ่มด้วย
2. ควรจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิคการสอนหรือวิธีการสอนอื่น เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะและความสามารถทางภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จันทกานต์ ไพศรี, สรพล จิระสวัสดิ์ และ สุขุม เฉลยทรัพย์. (2561). การใช้บทบาทสมมุติในการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต*, 14(3), 267-275.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปกรณ ประจันบาน. (2552). สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยและการประเมิน (*Advanced Statistics for Research and Evaluation*). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พลอยไพลิน นิลกรณ์. (2563). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning*. ลำปาง: โครงการการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำปาง.
- ระบบงานทะเบียนมหาวิทยาลัยนเรศวร. (2563). ผลการประเมินการสอนของอาจารย์โดยนิสิตรายวิชาการสรุปความ. ค้นคืนจาก <https://reg2.nu.ac.th/registrar/home.asp>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.
- วรารัตน์ มหามนตรี. (2562). *เทคนิคการเขียนสรุปความ*. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วารินทร์ พินเฟื่องฟู. (2562). การจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จ. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 9(1), 135-145.
- ศศิภา ไชยวงศ์. (2553). *การใช้การสอนแบบชักชวนร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมุติเพื่อเพิ่มพูนการฟังพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและลดความวิตกกังวลของนักเรียนในชมรมมัคคุเทศก์น้อย*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี. (2560). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้*. (ปริญาญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.